

Column

Johan Heirman

Silent Summer

Merel (Foto: Wolverlei, Martin Stevens)

Bleven onze lage landjes gespaard van verwoestend natuurgeweld, 2017 was toch niet bepaald een wonderjaar. Het begint wel wat op de zeven plagen van Egypte te gelijken.

Op één mei waren de katjes en het prille blad van de notenboom volkomen bevroren, evenals bloesems van appels, peren, pruimen en kwee. Geen noten dit jaar, of ik zou er wat moeten bietsen bij mijn buurman in de stad, want met zijn door het stedelijk microklimaat beschermde notelaar blijkt niets aan de hand.

Later in het jaar hitste de vraatzuchtige kinderschare van een Aziatische nachtvlinder buxus-lovers en -haters tegen elkaar op. Zelf ben ik geen topiary-liefhebber maar de eigenschappen van buxus maken hem zo alomtegenwoordig dat hij een beter verbindend landschapselement vormt dan her en der verspreide vlekjes natuur, en dus een ideale snelweg voor schimmels en insecten. De buxusmot heeft onze inheemse insectivoren in snelheid genomen. Toch zouden al mezen gesignaleerd zijn die ze ontdekt hebben. Nieuwe kansen voor deze

vogels, die de laatste jaren wat in de verdrukking kwamen door de klimaatveranderingen?

Over vogels gesproken: in de loop van de zomer werd het stil. Honderdduizenden merels, door muggen besmet met het Afrikaanse Usutu-virus, legden het loodje. De weinige overblijvendenden slopen schichtig door de tuin, ze schetterden zelfs geen alarm. Salamander-etende en essendodende schimmels woekeren inmiddels gestaag voort. In Zuid-Europa sterven op steeds grotere schaal de olijf- en wijngaarden door een met plantgoed aangesleepte bacterie, waarvan de mutanten zich al klaarmaken voor de sprong naar nog veel meer plantensoorten.

Elk op zich zijn dit misschien geen grote rampen, maar wel even zovele signalen die me doen denken aan de cartoon van Crumb die ik in mijn puberjaren op de kast kleefde, een mensheid verbeeldend die met grote snelheid op haar eigen ondergang af stormt: overpopulation, overpollution and overkill. Daar staat tegenover dat ik nog nooit zo'n grote druivenoogst heb gehad. En de peultjes, boontjes en aardappe-

len zijn dit jaar zo goed gelukt dat we ze de hele winter niet opgegeten krijgen, we kunnen dus alvast een jaartje verder.

Vroeger geloofden we dat het niet fout kon gaan met levensgemeenschappen als we hun natuurlijk evenwicht zouden koesteren. 'Natura non facit saltus', zei Gottfried Leibniz. Nu blijken er toch, allicht aangemoedigd door ons onvermoeibaar gesjouw met planten en dieren, en ons ijverig experimenteren met het klimaat, erg bruuske veranderingen op te treden. Als je de natuur - zij het beheerst - zijn gang laat gaan in je tuin, ga je er beter van uit dat het resultaat iets heel anders wordt dan wat je ervan verwacht. Je mag dan hopen dat de eikelmuis, die er nog zat toen je begon, zou terugkeren, 37 jaar later kan blijken dat er nu wel een eekhoorn in je tuin woont, maar geen eikelmuis meer. Heb je dan een fout gemaakt? Als ik zie dat de moedige kleine vleermuis jaar na jaar rondjes komt draaien boven mijn tuin, oase van insectenrijkdom in een steriele landbouwwoestijn, dan weet ik dat het niet aan mij ligt.